Cana asobnaha numaru 20 hr.

Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 12. **Wilnia, Piatnica 22 Sakawika 1929 h.** **Hod V (XIII).**

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčynienа ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

„Bieł. KRYNICA" kaštuje na hod—10 zał., na paŭhoda—5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš. — za radok drobnaha druku ŭ adnej pałoscy.

U adzinaccatyja ŭhodki abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi.

U 19-tym stalećci ŭ Zachodniaj Eŭropie naradziŭsia ruch zacikaŭleńnia minuŭščynaj narodaŭ. Pačali studyjawać narodnuju mowu, narodnyja zwyčai i ahułam pieršabytnuju narodnuju kulturu. Ruch hety zawiecca romantyzmam. Z uschodniaj Eŭropy pierakinuŭsia jon tak-ža i na našyja biełaruskija ziemli.

19-ty wiek — heta čas, kali ŭsia Biełaruś z-pad panawańnia Polščy papała pad panawańnie Rasiei. Zacikaŭleńnie našym narodam, jak u Palakoŭ, tak i ŭ Rasiejcaŭ uzrasło niazwyčajna. Aprača zacikaŭleńnia ich čysta nawukowaha, ciapier prybyło zacikaŭleńnie tak-ža i palityčnaje. Palaki dakazwali, što Biełaruś z małymi rožnicami jošč čysta polskim krajem, a Rasiejcy dakazywali, što Biełaruś — heta čystaja Rasieja.

Takim čynam pad upływam modnaha tady romantyzmu, a tak-ža i z pryčyn čysta palityčnych, paŭstaŭšaje zacikaŭleńnie nami ŭ našych susiedziaŭ Rasiejcaŭ i Palakaŭ, u swaich akančalnych nastupstwach, dało Biełarusi šmat karyści. Za hety čas paŭstała duža mnoha nawukowych pracaŭ ab Biełarusi ŭ mowie jak polskaj, tak i rasiejskaj z haliny historyi, etnografii, gieografii i archeologii.

Najważniejšym-ža adnak wynikam henaje baraćby za nas było paŭstańnie zarodkaŭ biełaruskaj narodnaj świedamaści.

Nikoli ŭ biełaruskaj historyi nia straciać swajho značeńnia słowy Macieja Buračka (Fr. Bahuševiča): „Nie zabywajcie mowy našaj biełaruskaj, kab nia ŭmierli". Słowy hetyja, napisanyja ŭ 1891 h. ŭ pradmowie da šyroka wiedamaj „Biełaruskaj Dudki", świernutyja da ŭsiaho biełaruskaha narodu, znašli hułkaje adbićcio j zrazumieńnie ŭ šyrokich masach i stalisia pieršym punktam świedamaha sučasnaha biełaruskaha adradžeńnia. Takim čynam Maciej Byračok źjawiŭsia sapraŭdnym baćkam biełaruskaha adradžeńnia.

Henyja sapraŭdy hienijalnyja słowy Macieja Buračka, kazaŭ-by siłaj niejkaj čaradziejskaj budzili da świadomaha žyćcia biełaruski narod i budziać jaho až da siańnia. Pad upływam hetych słoŭ na parozie XX wieku ŭžo bačym cełу rad świadomych biełaruskich pracaŭnikoŭ siarod biełaruskaha narodu. U hetym časie ŭžo pracujuć nad narodnaj świedamaściu ks. Fr. Budźka, Iwan Łuckiewič, ks. A. Lisoŭski, Ciotka i šmat inšych.

Nadyšła ŭrešcie wialikaja suświetnaja wajna, a za jej i rasiejskaja rewolucyja. Carski tron, symbol niawoli narodaŭ rasiejskaj imperyi, upaŭ. Mnohija z hetych narodaŭ zbudawali swajo samastojnaje palityčnaje žyćcio.

Zawarušylisia tak-ža i Biełarusy. U 1917 hodzie ŭ miesiacy śniežni byŭ sklikany ŭ Miensk wiedamy wialiki Usiebiełaruski kanhres z metami narodnaha samaaznačeńnia. Kanhres heny, jak wiedama, paśpieŭ tolki wybrać Radu Biełaruskaj Respubliki, bo byŭ razahnany balšawikami.

1918 hodu, unočy z 24 na 25 sakawika, Rada abwieściła Biełaruś Niezaležnaj Respublikaj. Niezaležnaści-ž samaj nam zdabyć dahetul nie ŭdałosia. Stałasia heta dziela taho, što jašče ŭ toj čas narodnaj świedamaści ŭ šyrokich masach było nia mnoha, biełaruskaj sapraŭdy narodnickaj intelihencyi: było tak-ža nia šmat i zanadta byli silnyja, u paraŭnańni z nami, našy susiedzi: Polšč i Rasieja. Biełaruś akazałasia padzielenaj: uschodniaja častka, pawodle dahaworu ŭ Ryzie ŭ 1921 h. adyšła da Rasiei, a zachodniaja — da Polščy.

Što-ž tady siańnia majem dumać ab niezaležnaści Biełarusi? Usie dobra wiedajem, što niezaležnaści hetaj nia majem. Adnak z hetaha nie wynikaje, što my da jaje nia jmkniemsia. U sučasny mament biełaruski narod badaj z kožnym dniom zdabywaje materyjał u formie zdabytkaŭ kulturnych, relihijnych, palityčnych i inšych, z jakoha maje zbudawać swoj dom, narodnuju samastojnaść.

Padziel-heta reč strašnaja dla kožnaha narodu. Strašny jon tak-ža i dla nas Biełarusaŭ. Adnak narod naš ad hetaha nia zhinuŭ. Jon dalej pahłyblaje narodnuju świedamaść, pabudžajecca što-raz da bolšaj i trywalčejšaj pracy, a tak-ža maluje što raz pryhažejšy ideał niezaležnaści.

Fakt padziełu Biełarusi zmusiŭ tak-ža Rasieju i Polšču pryznawać biełaruskuju sprawu i z jej rachawacca. Jak wiedajem, miž Rasiejaj i Polščaj adbywajecca rywalizacyja za Biełaruś. Jak adna, tak i druhaja starana zacikaŭleny ŭ tym, kab Biełaruś zrabić dla siebie prychilnaj. U wyniku hetych zachadaŭ našych susiedziaŭ na ŭschodzie majem B.S.R.R. (Bieł. Socyjalist. Radawuju Respubliku), u peŭnym značeńni jak aŭtanomnuju biełaruskuju adzinku, a ŭ Biełarusi Zachodniaj majem duža mnoha zachodaŭ i słoŭ z boku polskaj palityki, jakaja, praŭda, mała čaho daje nam kankretnaha, ale zatoje biełaruskaje pytańnie ŭściaž trymaje žywym i aktualnym.

Prahawita tak-ža zwaračywajuć swaje wočy na Biełaruś, šukajučy tam dla siabie žyru: kamunisty, sektanty metadysty, baptysty, a nawat i masony. Adnak i hetyja, rujnujučyja našu dušu dziejniki, adnačasna tak-ža dapamahajuć nam, abudžajučy ŭ narodzie bolš idejnaści, bolš pracy dla swaich kulturnych i relihijnych ideałaŭ.

Słowam, biełaruskaja sprawa siańnia—heta raka, chwalaŭ jakoj nie zatrymać nikomu. Ale jak i z kim dalej my majem iści da našaha ideału, da samastojnaści? U sučasny mament sprawa naša ŭ duža wialikaj miery, zaleža ad palityki mižnarodnaj. Dziela hetaha Biełarusy siańnia pawinny natužyć usie swaje siły, kab sprawa naša što-raz bolšaje wyklikała zacikaŭleńnie na arenie mižnarodnaj palityki.

Musimo tak-ža ŭ imknieńni da našaj samastojnšci pomnić ab našaj minuŭščynie. Historyja nas wučyć, što Biełarusy, Litoŭcy i Ukraincy ŭ ciesnym z saboj sajuzie twaryli swajo samastojnaje žyćcio. Taja-ž historyja pawinna wučyć nas tak-ža, što i siańniašnija darohi hetych narodaŭ pawinny być supolnyja. Zrazumieła ŭžo heta, widać, akademičnaja moładź uspomnienych troch narodaŭ u Wilni, kali siańnia, adznačajučy histaryčny šlach, budučy ciesny susiedzki sajuz.

Słowam, majučy prad wačyma jasny ideał i šlachi da jaho, možam być peŭny, što ideał hety dasiahniemy budzie.

Z hazet.

Adkaz na brachniu „Dz. Wil."

Endecki „Dziennik Wileński" nie zabywajecca ab nas i ŭściaž zajmajecca ŭdawańniem, ckawańniem i brachnioj(!). Apošnim časam napaści jahonyja robiacca tak niahodnymi, što sapraŭdy adkazywać na ŭsie hetyja bredni ličym lišnim. Naprykład u Nr 50, u artykule „Narodowość czy zawód?" hetaja hazecina prosta źniewažaje ŭwieś biełaruski narod. Kab napisać takuju źniawahu, treba mieć abo podleńkuju endeckuju dušu, jakaja nia moža zrazumieć čystaj lubowi da baćkaŭščyny, abo prosta mieć prywyčku brachać. Nie chacieli-b pisać i hetaha, ale što ty paradziš — prychodzicca časami i ad takoha brachliwaha źwiahańnia kijam admachnucca, dyk tolki dziela hetaha i pišam hety adkaz. Pry hetym chacieli-b adznačyć, što z takimi ludźmi, katoryja źniewažajuć nia tolki adzinki, ale i cełу biełaruski narod, u palemiku ŭstupać niemahčyma. Kožny česny čaławiek z ahidaj adwierniecca ad takich ludziej, katoryja abkidajuć jaho hraźioj i źniewažajuć.

Sprawa biełaruskaj aświety ŭ Sojmawaj aświetnaj kamisii.

13 sakawika s. h. ŭ Aświetnaj kamisii Sojmu razhladałasia prapazycyja Biełaruskaha Sialanska-Rabotnickaha Klubu ab paraližawańni zaškolnaj pracy T-wa Biełaruskaj Škoły. Referawaŭ sprawu siabra Biełaruskaha Pasolskaha Klubu pasoł Stepowič, jaki, wykazaŭšy historyju j značeńnie T-wa Bieł. Škoły, asabliwa ŭ sensie padtrymliwańnia biełaruskich himnazijaŭ, padaŭ kamisii cełу rad faktaŭ abapiortych na dakumentach, paćwierdžajučych złosnyja nadužyćci administracyi j školnych uładaŭ adnosna kulturna-aświetnaj dziejnaści T-wa Biełaruskaj Škoły j Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury. Asabliwaje uražańnie na kamisii wyklikała, kali pasoł Stepowič pakazaŭ prysutnym fałšawanyja (!) deklaracyi na adčynieńnie polskich školaŭ. Sprawa ŭ tym, što niekatoryja školnyja inspektary, kab zmahacca z biełaruskaj školaj, padsuwali ludziom deklaracyi drukawanyja ŭ biełaruskaj mowie, u jakich adnak zamiesta damahańnia školy biełaruskaj, nadrukawana damahańnie školy z wykładowaj mowaj *dziaržaŭnaj*, h. zn. polskaj, z raźličeńniem, što baćki dziaciej nie paznajuć fałšu i deklaracyi padpišuć.

Pašla referatu pasła Stepowiča pačałasia šyrokaja dyskusija. Pradstaŭnik ministerstwa ŭnutranych spraŭ p. Suchenek zajawiŭ, što źlikwidawana ŭsiaho 19 hurtkoŭ, pierawažna za kamunistyčnuju dziejnaść, pryčym pračytaŭ kopiju instrukcyi z kamunistyčnaj partyi ab pašyreńni balšawickaha ŭpływu na T-wa Bieł. Škoły. Niamiecki pasoł Utta wyjawiŭ sumniŭ ab praŭdziwaści takoha dakumantu. Pasoł Stepowič u adkaz na zakidy p. Suchenka skazaŭ, što kali-b nawat i była dakazana praŭdziwaść henaj inst-

rukcyi, to heta jšče nie daje powadu da likwidawańnia kulturna-aświetnaj pracy tolki dziela taho, što niekatoryja siabry hurtkoŭ mahli być komunistymi. Kali-b trymacca ŭradawaha systemu — kaža pasoł Stepowič — treba było-b likwidawać usie arhanizacyi i ŭstanowy, nia wyklučajučy Sojmu, bo ŭsiudy komunistyja starajucca ŭleźci i ŭlazajuć.

Pasoł Michałkiewič („Piast") apraŭdywaŭ zahady starastaŭ ab niedazwalańni na biełaruskija spektakli j lekcyi dziela niastačy adumysłowych na heta budynkaŭ z prociŭpažarnymi ŭstrojstwami; na heta pasoł Stepowič zajawiŭ, što na biełaruskaj wioscy takich budynkaŭ niama, adnak-ža Palakam dazwalajecca ładzić polskija spektakli nawat i ŭ humnach.

Sprawu fałšawańnia deklaracyjaŭ praciŭnikam Biełarusaŭ baranić było nadta trudna. Tolki adzin pasoł Stypinski z B.B. niaŭdała prabawaŭ dakazać, što niama wiedama, katoraja z 2-ch padadzienych kamisii deklaracyjaŭ źjaŭlajecca fałšywaj, a katoraja praŭdziwaj. Apراča taho pramaŭlali ŭ sprawie zakranutaj ŭ referacie pasły: Wełykonowič (Ukr. Kl.), Cerbe (P.P.S.), Jaworoŭskaja (B.B) i Kalinoŭski („Wyzwaleniec").

Jak i treba było spadziawacca, pry hałasawańni ŭziali wierch hałasy B. B., endekaŭ i „Piasta". Takim čynam prapazycyja pasła Stepowiča ab wyznačeńni śledčaj kamisii da razhladu nadužyćciaŭ i pryzyŭ da ŭradu ab spynieńni paraližawańnia kulturna-aświetnaj pracy — padadzieny jak „wniosek mniejszości", h. zn. rezalucyja mienšaj častki kamisii; rezalucyja heta pojdzie jšče na hałasawańnie poŭnaha Sojmu.

Dziela poŭnaści nia lišnim budzie zaznačyć, što pasły z Biel. Sial.-Rab. Klubu, jakija padali ŭspomnienuju śpiešnuju, a znača wielmi pilnuju prapazycyju, nia tolki nia wyjawili achwoty baranić hetu-ž sprawu, ale nawat nie pacikawilisia dyskusijaj nad jej, bo ŭ kamisiju... nie źjawilisia.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Światkawańnie 11-tych uhodkaŭ abwieščańnia Niezaležnaści Biełarusi ładzić Wilenski Biełaruski Nacyjanalny Kamitet (Zawalnaja 7) ŭ niadzielu dnia 24 h. m. z hetkaj prahramaj: 1. U 10 hadz. (roŭna!) Uračystaje nabaženstwa ŭ kaściele św. Mikałaja 8); 2. U 13 hadz. (roŭna!) Uračysty malebien u carkwie św.—Troickaha manastyra (Wostrabramskaja 9); 3. U 19 hadz. (7 hadz. ŭwiečary) Światočnaja akademija (referat pasła hram. Albina Stepowiča, chor pad kiraŭnictwam hram. Maćwijca i inš.) ŭ sali parachwijalnaha domu pry kaściele św. Mikałaja. Uwachod wolny.

Promocyja Biełarusa. U subotu dnia 23 h. m. u 13 hadz. u Kolumnowaj sali Wilenskaha Uniwersytetu budzie promowany na dochtara ŭsich lekarskich nawukaŭ (MUD-r) siabra Wilenskaha Biel. Stud. Sajuzu hram. Adam Piatroŭski.

D-r Piatroŭski radziŭsia ŭ 1900 h. ŭ wioscy Małyja Łuki, Baranawickaha pawietu. U siaredniaj škole wučyŭsia ŭ Piermie (u Rasiei), maturawaŭ u Wilni. Na Wilenski Uniwersytet ustupiŭ dnia 14.I. 1922 h. i apošni dochtarski egzamin zdaŭ 18 h. m. Praz cely čas swaich nawukaŭ byŭ pilnym i sumlennym studentam, prykładnym, tawaryskim siabram i zaŭsiody dobrym, ščyrym Biełarusam. Žadajemo D-ru Piatroŭskamu, na parozie nowaha žyćcia jahonaha ŭsiaho najlepšaha!

Biełaruskuju wiečarynu u niadzielu 17 h. m. ładziŭ Wil. Biełaruski Stud. Sajuz. Prahrama była wykanana naahuł dobra. Ihra hramadzian Alma, Załkind, Bychaŭcawaj, Liwanawaj, Chworasta j inš. zasłužywaje na pryznańnie j pachwału. Taksama śpiewy hr. hr. Zubowičawaj i Šyrmo. Adnym z najpiakniejšych numaraŭ była scenizawanaja melodeklamacyja „Nad Niomnam" pry śpiewie „Hej ty Nioman raka!"

Arhanizacyja wiečaryny była dobraj tolki za pozna niejak pačałasia. Narodu było šmat.

Nowaja knižka „Biełaruski śpieŭnik" z notami „Biełaruskaha wydawieckaha T-wa" hetymi dniami wyjšła z druku i pradajecca u biełaruskich kniharniach. Cana 75 hr, z pierasyłkaj 1 zł., zakaznoj pierasyłkaj — 1 zł. 50 hr. Hałoŭny skład ŭ „Biełaruskaj kniharni B.W. T-wa" Wilnia, Wostrabramskaja Nr. 1.

„Statut Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury" Wyjšaŭ z druku, ŭ nowym wydańni. Hałoŭny skład u Centralnym Uradzie Biel. Instytutu Hasp. i Kult., Wilnia, Zawalnaja 7.

Studenskaja Dumka Nr 1 (11) u pabolšanym farmacie wyjšła z druku. Źmiest duža bahaty j cikawy. Cana numaru 1 złot. Kupić možna ŭwa ŭsich biełaruskich kniharniach i ŭ redakcyi: Wilnia, wul. św. Anny 2.

Rekolekcyi. U kaściele św. Mikałaja u Wilni, ad dnia 20 da 23 h. m. adbywalisia rekolekcyi dla Wilenskich Biełarusaŭ-katalikoŭ. Rekolekcyjami kirawali ks. ks. Tatarynowič, Bakinoŭski i Stankiewič. Spawiadali ks. ks.: Hadleŭski, Dr. Hlakoŭski i Dr. Lewoś.

Ahulny Sched siabroŭ Wilenskaha Hurtka B. I. H. i K. adbudziecca ŭ niadzielu 24 h.m. ŭ 14 hadz., u pamieškańni Centr. Uradu Instytutu (Zawalnaja 7). Na paradku dnia: sprawazdača za minuły hod, pierawybary funkcyjanaroŭ, wolnyja prapazycyi.

Pasoł Stahanowič, siabra Biel. Siel.-Rabotnickaha Pasolskaha Klubu zroksia, mandatu. Nastupnikam Stahanowiča jość hram. Kryńčyk.

Z Niezaležnaj Litwy.

Dahawor Litwinawa budzie padpisany hetymi dniami.

Łatwijskija medali litoŭskim wajskowym. Łatwijskaje pasolstwa ŭ Litwie ŭručyła litoŭskim aficeram 10 orderaŭ. Miž inšymi, atrymali łatwijskija ordery minist. unutr. spraŭ pałk. Mustejka, staršynia hieneralnaha štabu Kubeliunas i hien. Žukoŭski.

Siomyja ŭhodki litoŭskaha ŭniwersytetu. U m-cy lutym prajšło 7 hadoŭ ad załažeńnia litoŭskaha ŭniwersytetu ŭ Koŭnie. Za hetyja 7 hadoŭ skončyła ŭniwersytet 512 asob: 154 — teolohična filozofičny fak., 1 — ewanhielicka-refarmacki, 194 — praŭny, 27 — pryroda-matematyčny, 105 — medyčny i 19 — techničny.

U hetym hodzie ŭniwersytet maje 4000 studentaŭ i 233 prafesaraŭ, docentaŭ, lektaraŭ i kiraŭnikoŭ seminaryjaŭ. Užo z hetych ličbaŭ widać značeńnie, jakoje maje dla litoŭskaha narodu swoj uniwersytet.

Prysud Apelacyjnaha Sudu nad „Hramadoj".

Pasla adzinaccacidniowaha razhladu i dwudniowaha pierapynku, 16 sakawika abjaŭlen woś hetaki prysud nad „Hramadoj":

Usie čatyry b. pasły ŭ Sojm: Bronisłaŭ Taraškiewič, Symon Rak-Michajłoŭski, Piotra Miatła i Pawał Wałošyn zasudžany kožny na 6 hadoŭ katarhi (Akružnym Sudom byli zasudžany na 12 hadoŭ).

Taksama na 6 hadoŭ katarhi zasudžany Maksim Bursewič i Fabijan Akinčyc, katorym Akružny Sud byŭ prysudziŭšy pa 8 hadoŭ katarhi.

Jana Kuźmiča, Klaŭdyju Hočko, Wincentaha Šuškiewiča, Wasila Škodziča i Symona Sawanca—na 3 hady wastrohu, a Mikałaja Jakimowiča—na 2 hady domu paprawy (Akružnym Sudom byli zasudžany na 6 hadoŭ katarhi).

Kastusia Łabuńku, Aleksandra Antanowiča, Ihnata Šačku, Michała Jefimowiča i Siarhieja Siniaka—pa 2 hady, Jana Giełdu i Marcina Koziča—pa 3 hady domu paprawy, Paŭła Drahuna, Jazepa Patapčuka i Paŭła Jakubčyka Apelacyjny Sud apraŭdaŭ. (Akružny Sud byŭ zasudziŭšy hetych 10 ch pa 5 hadoŭ).

Sciapana Kulinu-Kalinoŭskaha, Jana Kata i Michała Kałpaka — pa 3 hady, Wincentaha Sałyhu, Anatola Daniłowiča-Kolaho i Michała Nikifaraŭskaha — pa 2 hady, Paŭła Biełamyza, Jazepa Balickaha i Aleksandra Zdaniuka Apelacyjny Sud apraŭdaŭ. (Akružny Sud byŭ zasudziŭšy hetych 9-ch pa 7 hadoŭ katarhi).

Aleksandra Marčyka, Uładzimiera Charkiewiča, Aleksandra Patockaha i Sciapana Jankoŭskaha—pa 2 hady domu paprawy (Akružny Sud byŭ zasudziŭšy hetych 4-ch pa 3 hady katarhi).

Ściapana Ščyhlinskaha, katory Akružnym Sudom byŭ zasudžany na 1 hod wastrohu, Apelacyjny Sud apraŭdaŭ.

Radasława Astroŭskaha, Antona Łuckiewiča, Jazepa Śnarkiewiča, Antona Sakałoŭskaha i Michała Šawieła, apraŭdanych Akružnym Sudom, a praciŭ jakich adnak prakuratura była padaŭšy apelacyjnuju skarhu, damahajučysia dla ich kary — Apelacyjny Sud tak-ža apraŭdaŭ.

Usim zasudžanym pa 2 hady Sud Apelacyjny zaličyŭ dwuch hadowy prewencyjny aryšt i zwolniŭ ich z wastrohu. Zasudžanym pa 3 hady — wyznačyŭ kaŭcyju pa 300 zł. Usim zasudžanym na bolšuju karu — zaličyŭ pa 14 miesiacaŭ prewencyjnaha aryštu.

Ul. Kazłoŭščyk.

Biełaruskija narodnyja pieśni z Sakolskaha pawietu.*)

Da susiedziaŭ z-pad Sakołki.

Darahija susiedzi! Nia stydajciesia śpiawać swaje prostyja biełaruskija pieśni, bo jany wyjaŭlajuć wašuju dušu, wašyja biedy, niadolu i wašuju minuŭščynu. Jak kaliś naš piaśniar Maciej Buračok, haworačy pra našu prostuju mowu, kazaŭ: „Nie pakidajcie mowy našaj biełaruskaj, kab nia ŭmiorli", tak, datyčna pieśniaŭ možna-b było skazać i siahońnia: nie pakidajcie pieśniaŭ našych biełaruskich, kab nie zaniamieli.

Dyk śpiawajcie swaje rodnyja biełaruskija pieśni! Kali chto mo' ŭžo zabyŭsia, dyk waźmi hety śpieŭnićak i zaśpiawaj swaju prostuju pieśniu, a prypomniacca tady tabie, darahi susiedzie, twaje dziacinnyja hady, twaja matka, što śpiawała kaliś tabie nad kałyskaj hetyja-ž prostyja pieśni, twaja wiakowaja dola, twaje dziady i pradziedy, jakija ŭkładali i śpiawali hetyja pieśni.

Zaśpiawaj, susiedzie, swaju rodnuju sumnuju biełaruskuju melodyju, a ad hetaj melodyi zapłača twaja dobraja, ščyraja duša, škadujučy taho času, kali mo' pahardžała pieśniami i zwyčajami swaich baćkoŭ, stydałasia ich siarmiahi, ich zrebnaje saročki i ich prostaj mowy.

Dyk śpiawaj, susiedzie, swaje rodnyja pieśni. Śpiawaj tak, kab pačuli ŭsie, kab pačuli i ŭściešylisia tyja, što hetyja pieśni ŭkładali i śpiawali i ŭžo daŭno adpačywajuć u syroj ziamielcy.

Śpiawaj, a budzie tabie lahčej na sercy i adrodzicca twaja Biełaruskaja duša.

Haspadar z-pad Sakołki.

* * *

Padanyja tut pieśni amal usie sabrany ŭ majej rodnaj wioscy Zalesie. Melodyji ich asabista mnie wiedamy, jak žycharu hetaje-ž wioski. Hetyja pieśni raspaŭsiudžany pierawažna pa, miž Biełarusami-katalikami; jany dakazywajuć što Biełarus ci z-pad Miensku, Smalensku, Mahilowa, Wiciebsku, Wilni, Horadni, ci z-pad samaha zachodniaha kutka, jak Sakołka, jość tym-ža samym Biełarusam. Tyjasamyja sumnyja jaho pieśni, tajasamaja ščyraja biełaruskaja duša.

Źmiest pieśniaŭ ja padaŭ takoj haworkaj jakoj jany tut piajucca narodam. Palanizmy, ŭ pieśniach pakazywajuć stupień upływaŭ polskaje mowy na Biełarusaŭ-katalikoŭ u Sakolščynie.

Da napisanych mnoju notaŭ pieršaha hołasu daharmanizawaŭ druhi hołas Zalesianski arhanisty Kawaleŭski, za što jamu tut ščyra dziakuju.

I

Daŭno-ž ja, daŭno ŭ matuli była.

Daŭno-ž ja daŭno
ŭ matuli była,
daj ŭže-ž taja darožańka*)
trawoj zarasła.
Trawoj zarasła,
płyŭcom zapłyła,
čyrwonaju kalinaju*)
pazarastała.
Chłopcaŭ paprašu,
trawu wykašuć,
a ja tuju kalinańku
sama wyłamlu,
j da swajej matulańki
ŭ haścinu pajdu.

*) Noty da hetych pieśniaŭ znachodziacca ŭ našaj redakcyi i nia mohuć być pakul što drukawany z pryčyn čysta techničnych.

*) Apošnija dwa radki paŭtarajucca.

Z Polščy.

U Polščy ciapier wielmi adčuwajecca niedachop hrošaj. Jašče nikoli nia było ŭ Polščy hetulki apratestawanych weksaloŭ, jak u minułyja dwa miesiacy. Jak pryčyny hetaha niedachopu adny pakazywajuć trudnuju kamunikacyju z pryčyny zawiei i marozaŭ, druhija — na što inšaje, ale haloŭnyja pryčyny znachodziacca dzieści ŭ druhim miejscy. U Polščy, paśla atrymańnia pieršaj amerykanskaj pazyčki, pačało dosyć bujna raźwiwacca ekanamičnaje žyćcio, bo ŭsie ličyli na toje, što paśla pieršaj pazyčki pryduć i druhija, jšče bolšyja. Pačałosia raźwićcio promysłu j handlu, ale na kredyt (pawier), u nadziei na bliskija dalary z dalšych pazyčak. Tymčasam dalaraŭ bolš niama i, jak kaža finansawy daradčyk Polščy p. Dewey, katory niadaŭna jeździŭ u Ameryku — nia skora jany j buduć; puščanyja-ž u abieh weksali treba wykupić. Hrošaj na heta niama, pazyčać taksama niama dzie, bo ŭsie spadziajučysia na dalary adnolkawa razbudowywali swaje pradpryjemstwy i ŭsie ciapier adnolkawaha patrabujuć hrošaj. Dziela hetaha weksali pašli ŭ pratest.

Kupcy kažuć, što taki niedachop hrošaj i taki haspadarčy kryzys byŭ u Polščy tolki ŭ pačatku pierawiadzieńnia waluty z marak na złotyja.

Prymusowaja strachoŭka žywoha inwentara i zbožža. Ułada pryhatawała prajekt zakonu prymusowaj strachoŭki žywioły i zbožža, padobna tamu, jak jość i strachoŭka budynkaŭ.

Aryštawańnie prakurora. Pa zahadu sudowych uładaŭ palicyja aryštawała padprakurora akružnoha sudu ŭ Paznani za raschodawańnie im sudowych depozytnych hrošaj.

Upadak kursu polskaj stabilizacyjnaj pazyčki. Pastaŭleńnie pierad sudom Trybunału Stanu ministra Čechowiča pradstaŭlajecca ŭ našledkach paważniej, čymsia wyhladała spačatku. Dakazywajuć heta saznańni staršyni Najwyšejšaj Kantrolnaj Pałaty prof. Wrubleŭskaha, jaki kaža, što budžetnyja pieraraschody naličajucca na sumu 562 miljony zł. i što hetyja pieraraschody nielehalnyja. Dalej W. saznaje, što Kantrolnaja Pałata dwojčy źwiartała na heta ŭwahu min. Čechowiču, sprawa jakoha wymahaje ciapier rašučych krokaŭ, abo ad Sojmu, abo ad uradu.

Paśla adstaŭki min. Čechowiča paniziŭsia kurs polskaj stabilizacyjnaj pazyčki na 5 dol.

Z zahranicy.

Francyja ŭzmacniaje swaje ŭzbrajeńni na mory. Francuski senat uchwaliŭ prajekt dalejšaj razbudowy francuskaha wajennaha flotu. Jašče da 20 červienia s. h. majecca być zbudawana šešć kontrtorpedoŭcaŭ, 7 padwodnych łodak, 2 raźwiedačnyja karabli i adzin pancyrnik. Jak bačym hutarki ŭ sprawie razbrajeńnia źjaŭlajucca pryhožymi na wyhlad, ale pustymi pa źmiestu.

Śmierć francuskaha maršałka Focha (Foša). Dnia 20 sakawika pamior haloŭny francuski wajaka marš. Foš. Heny marš. Foš adyhraŭ wialikuju rolu ŭ suświetnaj wajnie i mieŭ wialikija ŭpływy na sprawy wajennyja i paśla suświetnaj wajny.

U Hišpanii., jak my ŭžo padawali, adbywalisia zabureńni z pryčyny niezdawaleńnia hramadzian dziaržawy z panujučych tam paradkaŭ. Ciapier Hišpanski karol, zmahajučysia z pawadyrami narodnaj woli—intelih encyjaj i studentami — wydaŭ dekret, jakim začyniŭ Madrydzki ŭniwersytet. Prafesaroŭ spyniŭ u čynnaściach. Dwaccać prafesaroŭ zajawili, što jany nie biaruć na siabie adkaznaści za nastupstwy hetakaha rasparadžeńnia.

Kab hetaki sposab zmahańnia z praciŭnikami pohladaŭ na ŭstrojstwa dziaržawy dy mieŭ jakiniebudź sens, skazać nielha. Heta ništo inšaje, jak tolki dokaz słabaści taje starany, jakaja, choć i trymajecca pry ŭładzie, ale čujecca za nadta-ž słaboj pierad tymi, praciŭ katoraj hetak radykalna wystupaje.

U Niamieččynie pawodle hazetnych wiestak majecca ŭtwarycca dyktatarski dziaržaŭny ład. Chodziać čutki, što prezydent Hindenburh pakliča na dyktatara hien. Groenera. U suwiazi z hetym budzie ŭtworany nowy ŭrad, na čale jakoha stanie kancler Müller.

U Čechasławaččynie niekalki miesiacaŭ tamu nazad Ukrainiec Mikałaj Paziuk napaŭ na polskaha konsula ŭ Prazie, Lubačeŭskaha. (Ab hetym zdareńni my pisali) Ciapier adbyŭsia sud, jaki zasudziŭ Paziuka za hety (niaŭdały) napad na paŭtara hodu katarhi i na wydaleńnie paśla hetaha z hranic Čechasławaččyny.

U S.S.R.R. jak wiedajem niama ani swabody druku, ani swabody słowa, a nawat i swabody sumleńnia. Tam usie hazety, jakija tolki wychodziać, mohuć mieć kirunak tolki komunistyčny. Wykazać swoj pahlad, kali jon źjaŭlajecca choć krychu praciŭkomunistyčny i nie zhadźajecca z pohladami balšawickich dyktataraŭ — nichto nia maje nijakaj mahčymaści. Usio žyćcio, a nawat i dumki ludziej skawany łancuhami kamunistyčnaj dyktatury. Možna hawaryć, pisać, a nawat i dumać tolki pa komunistyčnamu, h. zn. ŭsio žyćcio jak materyjalnaje, tak i duchowoje (jakoha komunisty nia chočuć pryznawać) znachodziecca wykłučna ŭ rukach komunistych. Ale ciapier stwarylisia takija warunki palityčnaha žyćcia ŭ S.S.R.R., što i komunistyja ŭžo nia ŭsie adnalkowa dumajuć. Niadaŭna zdaryŭsia wypadak u Charkawie, što črezwyčajka skanfiskawała sawieckuju hazetu „Komunist," ŭ jakoj byli napisany staćci opozycyjnaha źmiestu. Supracoŭnikaŭ hetaj hazety pasadzili ŭ turmu. Heta jšče pieršaje zdareńnie kanfiskaty ŭradawaj sawieckaj hazety ŭ S.S.R.R. Z hetaha bačyć možna, što komunistyčny režym u S.S.R.R. jašče bolš zwužaje swaje ramy ŭ sprawie swabody druku i pačynaje ŭžo dušyć sam siabie.

Usich, chto maje wieršy biełaruskaha paeta A. Ziaziuli (Ks. A. Astramowiča), abo wiedaje što ab jaho dziejnaści, prosim pawiedamić ab hetym redakcyju „Bieł. Krynicy".

Redakcyja.

Ab haspadarcy.

(„v" čytajecca jak „w".)

Viesnavoje spracavańnie hleby.

Naležnaje pryhatavańnie hleby pad siaŭbu było, jość i zaŭsiody budzie adnym z najhałaŭniejšych zadańniaŭ ziemlaroba. Što datyča hetaha pryhatavańnia hleby na viasnu, dyk tut moža stacca, što ziemlarob maje dačynieńnie z hlebaj z vosieni ŭžo ŭzaranaj, abo nieŭzaranaj. U pieršym razie na viasnu astajecca hlebu tolki dapracavać i hetak musić być zaŭsiody,—u druhim-ža i apošnim razie, kali hleba z vosieni ŭzaranaj nia była, treba byvaje heta rabić na viasnu: hetkaja praca pa pravilu jość niepravidłovaj i jaje treba na budučyniu zaŭsiody vyścierahacca. Da hetaje apošniaje pracy čałaviek na viasnu moža być tolki źniavolenym i nieŭzaranaj hleby praz zimu pakidać nia śmieje. Pa pravilu viasnoj płuh vyvozicca na pole nia jnakš, jak tolki na vozie z hnojem, h. zn. što viasnoj užyvać płuh dziela spracavańnia hleby možna tolki tady, kali treba byvaje zaarać jašče hnoj. Jnakš-by płuh na viasnu užyvacca nia śmieŭ. Naahuł-ža pry spracavańni hleby (ŭ kožnuju paru hodu) treba ŭnikać biezsensoŭnaha piaravaračyvańnia ziamli płuham.

Heta pravila, jakoje adnak maje vyniatki, kali biaz užyvańnia płuha na viasnu abyjścisia prosta nielha, napr., kali pole byvaje zarosšy *ziellem*. Kali-b takoje zdareńnie było, dyk radzicca ŭzarać *płytka* datyčnaje pole na viasnu. Hetym zielle zmusicca abyjści krychu paźniej i jano nie paśpieje tady ŭžo apanavać jarynu.

Inšym zdareńniem apraŭdyvajučym viesnavuju vorku pola pad jarynu jość takoje, kali z absieivańniem pola hetaha hapasdar z niejkich pryčyn spoźnicca i vierchni płast ralli stanie cca ŭžo praz mieru suchim, byccam popieł. Kali-b hetak zdaryłasia, dyk trudnaja rada: płytkaja vorka tut niaŭniknionaja. Tolki *zaraz-ža za płuham treba sieić*. Što da pałudnia ŭzarecca, toje papałudni musić abaviazkova zasiecca. U suchi-ž, a asabliva ŭ vietrany dzień, kali ralla miham voka absychaje, treba byvaje dvojčy i navat trejčy pierapyniać vorku i absieivać uzaranaje pole.

Pačynajecca viesnavoje spracavańnie hleby „budźeńniem" jaje z zimovaha snu. Tak! I niadźviedžuju ŭsłuhu zrabiŭ-by toj, chto-b hlebu pakidaŭ na viasnu spać daŭžej; u hlebie treba pabudzić žyćcio jak raścinnaje, tak i bakteryjnaje. Jak? Čymchutčej pierarvać treba vyparyvańnie vady z hleby i dziela hetaha jaje zabaranavać. Hetym paŭstanie na pavierchni hleby cieńki płast ziamli, jaki sam, praŭda, chutka vysachnie, ale jaki pad saboj zatrymaje ŭvieś amal zapas zimovaj i viesnavoj vady, tak cennaj dla novazasiejenaj jaryny. Razumiejecca, što baranavańnie musić być płytkoje (niahłybokaje), jakoje možna było-b pravieści tolki *lohkimi* baronami. A dziela taho, što ŭ małoj asabliva haspadarcy trudna znajści barony roznych raźmieraŭ (ciažkija, lohkija i h. d.), dyk da pieršaha „budźeńnia" hleby najlepš amal pryhadzicca moža zvyčajnaje raŭnavańnie hleby, pravodžanaje duža prostaj haspadarskaj snaściu, jakuju kožny moža lohka zrabić.

Mileńki każa:
da j prybirajsia,
ja kaničańka zaprahu*
cibie padwiazu.
Ciabie padwiazu,
tabie razkažu,
bywaj, bywaj maja miła,*)
pakul ja skažu:
U nidzielku bywaj,
nočańku načuj,
ŭ panidziełak raniusieńka*)
da domu dumaj.
Jak da mamy jdu
ta ŭsie skačučy,
jak da cibie, moj mileńki*)
ta ŭsie płačučy.
Jak da mamy jdu,
ta mnie wiasieło,
jak da cibie, moj mileńki,*)
—świeta nie widno.
Jak da mamy jdu
—słonajka jasna,
jak da cibie, moj mileńki,
—dola nieščasna.
Jak da mamy jdu,
słonajko świecić,
jak da cibie, moj mileńki,*)
ta chmura lacić.

Jak da mamy jdu,
a wianočki ŭju,
jak da cibie, moj mileńki,*)
ta ŭsie słozki lju.

II

Pajechaŭ naš Jasiuleńko.

Pajechaŭ naš Jasiuleńko.
za moro, za Wisła,
oj pakinuŭ Kasiuleńku*)
žeby jana rasła.
Jana rasła i wyrasła
až pad mieru stała,
ždała, ždała Jasiuleńka,*)
až płakaci stała.
Žwiniać koła kawanyja
pad wozam idučy,
oj wyskačyŭ Jasiuleńko*)
da Kasi jedučy.
Oj wyskačyŭ, nie wyskačyŭ,
što-ž za maja dola?!
Pažanu-ž ja siwe wołki*)
ŭ zialona dubrowa.
Pasieciesia, siwe wołki,
nie bojciesia woŭka,
a ja pajdu da mamańki —*)
balić mnie hałoŭka.

*) Apošnija dwa radki paŭtarajucca.

Waźmiecie-ž wy, mamuleńku,
chustańku najlepšu
i źwiažecie Jasiulkawi*)
hałoŭku najmilšu.
A čom-ža-ž ty, Jasiuleńku,
ŭ toj čas nie žaniŭsia,
jak u lesi na haresi*)
kukolik razćwiŭsia?
Oj čom-ža-ž ty, Kasiuleńka,
ŭ toj čas zamuž nie jšła,
jak u poli na kukoli*)
kwietańka zaćwiła?
Oj čom-ža-ž ty, Kasiuleńka,
ŭ toj čas zamuž nie jšła,
jak u młyni na kamieni*)
pšaničańka ŭzyšła?
Oj čom-ža-ž ja, Jasiuleńka,
ŭ toj čas zamuž nie jšła?
Bo ja jšče młoda była,*)
matka nie puściła.
A dzie-ž taja kryničańka,
što ja ŭ joj kupaŭsia?
A dzie-ž taje dziaŭčynańka,*
što z joju kachaŭsia?
Da ŭže-ž taja kryničańka
trawoju zarasła,
daj ŭže-ž taja dziaŭčynańka*)
daŭno zamuž pašła.
(d. b.)

Jość heta niešta padobnaje da ramaŭ zvyčajnaje barany: dźvie-try na kant abčasanyja belački volna źviazyvajucca roŭnalehła z saboj na adlehłaść aršyna. Skacina ŭprahajecca ŭ jaje, jak u baranu i ciahnie hetyja belki ŭpopierak, tak što praz adno j tojesamaje miejsca projduć za saboj usie (dźvie-try) źviazanyja belki. Źviazyvańnie belak pamiž saboj musić być hetak razrachavana, kab belki hetyja ciahnulisia pa ziamli nia hładkim bokam, a kantam.

Heta na hlebach lahčejšych. Na hlebach-ža ciažejšych, dzie vielmi chutka tvorycca ćviordaja skarynka, najlepšaj snaściu dziela pieršaha viesnavoha budžeńnia jość valec (čyhunny, a to i zvyčajny hruby dzieraŭlany kruhlak) z bolšmienš vostrymi šypami (h. zv. „kalčatki", abo „ježyki"), jakija vielmi dobra hlebu na paviercnni robiać pulchnaj, ale jaje nie hniatuć.

Usiudy-ž tam, dzie niama pad rukoj nazvanaj tut snaści — trudnaja rada: jak tolki absochnie hleba na hetulki, kab nia mazałasia, treba jaje zaraz-ža zabaranavać zvyčajnaj choćby baranoj. Tolki *nie paźnicca!*

Napaśledak: prychodzić para kali spracavańnie hleby samym tolki płuham i baranoj budzie susiom niemahčymym. Patrebna na heta ŭ pieršuju čarhu snaść dziela nazvanaha *raŭnavańnia i valcavańnia*. Abaviazkova!

Inž. Ad. Klimovič.

Piśmy ŭ Redakcyju.

Pavažany hram. Redaktar!

Wietliwa prosim źmiaścić u Wašaj pavažanaj hazecie „Biel. Krynica" nižej padanyja fakty:

Hminnaja Rada ŭ Smarhoniach pastanawiła kupić dla hminnaha hramadzianstva radyjo. Stałuju sialibu radyjo maje ŭ pamieškańni hminy. Adnak z pryčyny dalokaj adležnaści niekatorych wiosak našaje hminy, hminnaja rada pastanawiła u dalejšych wioskach zrabić niekalki punktaŭ, u jakija budzie prywozicca niadzielami pa čarzie hetaje radyjo i da hetaha času dwojčy ŭžo prywoziłasia jano ŭ wiosku Šutawičy. Pieršy raz karystańnie radyjo pazwoliłasia ŭsiamu hramadzianstwu našaje wioski, zatoje na druhi raz mieli prawa ŭwachodzić u pamieškańnie, dzie stajała radyjo, tolki „członkowie Stowarzyszenia Młodzieży" i jahonyja prychilniki; rešta hramadzianstwa nia było puskana słuchać, bo sołtys stajaŭ z pałkaj u ruce i kali bačyŭ, što prychodziŭ u chatu niaprychilnik „Stowarzyszenia", — zapiraŭ dźwiery chaty. Takim čynam usie „członkowie" i sympatyki byli ŭpuščany ŭ chatu, a rešta hramadzianstwa stajała pad paroham i pad woknami.

Jak z skazanaha widać funkcyjanary Smarhonskaj hminy ŭspamahajuć na biełaruskich ziemlach, za hminnyja hrošy z biełaruskaha nasielnictwa wyklučna polskija ŭ nas arhanizacyi, jakoj jość i „Stowarzyszenie M. P." Heta jość niačuwanaja biaspraŭnaść, suproć katoraj *rašuča pratestujem.*

Z hłybokaj da Was, hram. Redaktar, pašanaj: w. Šutawičy. dnia 1.III.29 h. (podpisy).

Ad Uradu Hurtka B. I. H. i K. ŭ tej-ža w. Šutawičach dastali my list hetaha źmiestu:

Pawažany hram. Rudaktar!

Wietliwa prosim źmiaścić nastupnaje:

Hurtok Biel. Inst. Hasp. i Kultury ŭ w. Šutawičach pratestuje suproć taho, što hminny ŭrad u Smarhoniach zaŭsiody zmušaje štemplawać bilety i płacić padatki z biełaruskich wiečaryn ładžanych hurtkom B. I. H. i K. u toj čas jak polskija wiečaryny, ładžanyja „Stowarzyszeniem" u w. Šutawičach, ad hetych abawiazkaŭ tym-ža hminnym Uradam u Smarhoniach zwalniajucca i padatkaŭ nia płaciać. Suproć hetkaha biaspraŭja pratestujem.

Z pašanaj: *Urad Hurtka.*

AD REDAKCYI: U abodwuch padanych listoch dobra rysujecca biaspraŭje nad Biełaruskim Narodam. Takija zdareńni nielha zamaŭčywać: ich treba abawiazkowa padawać da šyrokaha wiedama, jak heta i robiać Šutaŭskija Biełarusy. Jak budziem maŭčać, dyk doli swajej nikoli nie papawim.

Ad Uradu Wil. Biel. Stud. Sajuzu atrymoŭwujem piśmo hetaha źmiestu:

Pawažany Panie Redaktar!

Dazwolcie na bačynach Wašaje Pawažanaje časopisi hetym wyrazić ad imia Uradu B. S. Sajuzu ščyruju padziaku arhanizataram wiečaryny, ładžanaje dnia 17.III 29 h., kaleham Janku Chworastu, Piatru Siarhiejewiču, a taksama i ŭsim tym, chto biazinteresoŭna pryniali ŭdzieł i hetym pryčynilisia da wykanańnia prahramy, jak hr. hr. A. Bychaŭcawaj, E. Załkind, Ł. Liwanawaj, A. Michalewiču, A. Wasileni, A. Čajkowu, A. Łobanu i ŭsim inšym.

Astajemsia z pašanaj da Was, Panie Redaktar.

Staršynia: (—) *Michał Tulejka.*

Za sekretara (—) *Aŭh. Bartul.*

DA NAS PIŠUĆ.

„NASZ PRZYJACIEL" JOŚĆ NAŠYM NIEPRYJACIELAM.

Druja, Brasł. paw. Ciapier pačaŭ cisnucca da našaha mała świedamaha sielanina z swaimi ŭsłuhami „Naš Pryjaciel." —Ale jak tolki z im spatkaješsia, dyk zaraz pabačyš, što heta nia jość naš pryjaciel, a tolki woŭk ŭ awiečaj skury. Kožny świedamy Biełarus robić z hetym „Pryjacielam" „aha-tu!" bo źmiest jaho dyk i pierad mieniej świedamym čaławiekam zdradžajecca swaim „pryjacielstwam." Tak u Nr 4 hetaj hazeciny spatykajem karespandencyju z Idołty, Brasł. paw. z-pad piara, widać niejkaha sapraŭdnaha Pałaka. Hety pisaka nia moža schawać nienawiści da ŭsiaho biełaruskaha i wyražaje swoj wialiki žal, što Druja ŭświedamlajecca nacyjanalna i što kožnaje świata čujecca ŭ Drujskim kaściele biełaruskaje kazańnie. Kaža, što kazańni ŭ biel. mowie jamu prykryja. Jak widać, heta hazecina Mažejkaŭ Dronićaŭ i Ryłaŭ!

U karespandencyi z Žodzišak, źmieščanaj u Nr 5 „Pryjaciela" aŭtar narakaje „na niesprawiadliwaje prawa" pazwalajučaje na raŭni, jak dla Pałakoŭ (čyt. niaświedamych Biełarusaŭ), tak i dla świedamych Biełarusaŭ karystać z pazyčak i inš. Pry hetym budučy zmušenym pryznać panujučaj mowaj u Žodziškach mowu biełaruskuju, nazywaje jaje mowaj „prostaj". Dyk pašto-ž wy, panočki, leziecie da nas z swajej mowaj „krywoj", kali ŭ nas jość mowa swaja „prostaja", biełaruskaja?!

Dyk bačcie, ludzcy, što heta za „Pryjaciel"!

Krywič.

DAWOLI NAS STRAŠYĆ.

Daniušawa, Wialejskaha paw. U časie Kalad i naš probašč pračytaŭ adozwu Wilenskaha Arcybiskupa, zabaraniajučuju naležyć i supracoŭničać u Biełaruskaj Chryścijanskaj Demakracyi. Pry hetym dadaŭ ad siabie ŭ wielmi charakterystyčnaj formie, što „tady, kali chto budzie mieć 10 dziesiacin ziamli, dyk paławinu adbiaruć i dadué tamu, u kaho ziamli susim niama". Aproč taho staraŭsia ŭhawaryć ludziom, što ŭ B. Ch. D. widawočny kamunistyčny ŭpływ.

Što ŭsio heta „strachi na lachi", dadawać nia prychodzicca. Pryčynaj hetaha niepryjacielskaha dla Biełarusaŭ kroku polskaha duchawienstwa jość toje, što, B. Ch. D. z kožnym dniom nabiraje bolšaj siły i što našy ludzi wyjaŭlajuć prychilnaść i sympatyju da hetaj partyi.

Usim chiba wiedama, što prahrama B. Ch. D. asnawana na padstawie Chryścijanskaj ideolohii i pryznaje prywatnuju ŭłasnaść (drobnuju); dyk susim zrazumieła, što nia moža być tut Kamanistyčnaha ŭpływu. A što B. Ch. D. damahajecca ziamli sialanam, dyk hetaha nam i treba i heta jość naš światy abawiazak, jaki ŭ poŭnaści zhadžajecca z damahańniem biełaruskaha sialanstwa dyj nie piarečyć hetamu i chryścijanski świetapahlad.

Što datyča padziełu ziamli, dyk ksiandzom bolš chodzić ab panskija majontki, jakich jany baroniać, jak ab haspadara, jaki maje 10 dz. ziamli. Bo ŭ kožnym razie ŭ pieršuju čarhu dzialilisia-b tyja abšary, jakija pierawyšajuć sotni i tysiačy dziesiacin jakoj i kab nia polskija asadniki, chapiła-b unykam praŭnukam našym i Boh wiedaje katoramu pakaleńniu, a haspadar, jaki maje 10 dzies., katoryja jon spracuje pry pomačy swajej siam'i, moža być peŭnym, što ziamli hetaj ad jaho nichto nie adbiare.

Što datyča zabarony čytańnia „B. K.", dyk našy ludzi ŭžo nie takija ciomnyja, kab słuchać usiakich niedarečnaściaŭ. A što hetyja niedarečnaści wychodziać jakraz ad samoha Arcybiskupa i pašyrajucca polskim u nas duchawienstwam, dyk možamo tolki paškadawać i ničoha bolš. Winu-ž, a tymsamym i adkaznaść za staŭšyjasia zhetul škody dla kaścioła chaj pryjmie na siabie toj-ža Arcybiskup Wilenski ks. Jałbžykoŭski.

Sławianin.

Usiačyna.

Z kłaštaru muzej. Wiedamy ukrainski (prawasłaŭny) kłaštar Piačerskaja Łaŭra pad Kijewam, kudy schadziłasia šmat pilhrymaŭ z roznych kancoŭ Rasiei, apošnim časam zamienieny na muzej.

Doždž pjawak. Niadaŭna ŭ Arhientynie ŭ mieście Caballito byŭ doždž z pjawak, jakija pierad hetym byli zabrany hurahanam (silnym wietram) z bliskich bałot.

Pawodka. U wyniku chutkaha tajańnia śniehu ŭ Rumynii pawodka prybrała wialikija raźmiery. U Besarabii wada zaliła wialikija abšary ziamli. Miesta Kišynioŭ pad wadoj, ruchu žadnaha niama, a komunikacyja adbywajecca na łodkach

Nawat i bačyć nia možna budzie. Anhielskija hazety padajuć wiestki, što anhielskaja wajskowaja ŭłada maje budawać aeraplan z materyjału „plas", susim prazrystaha. Nawat rury, jakija buduć złučać mator sa zbornikami benzynu, buduć z „plas-u". Tolki samy mator-mašynu možna budzie bačyć, a dziela taho, što mator niewialiki, dyk z niaznačnaj užo nawat wyšyni wajennych aeraplanaŭ i bačyć nia budzie možna.

Budowa šassy. U chutkim časie maje być raspačata budowa šassy Wilnia—Świanciany—Widzy. Pryhatawaŭčyja pracy užo pačaty.

Z kraju.

Samasud nad zładziejami. Niekalki dzion tamu ŭ w. Damatkowičy, Kleckaje hm. zdaryŭsia nastupny wypadak. U homno bratoŭ Bazyla i Paŭła Pałaščukoŭ zaleźli ichny brat Piotra Palеščuk i Anton Abramowič, jakija chacieli ŭkraści zbožža. Zładziejaŭ zaŭważyŭ Bazyl Pałaščuk, jaki paklikaŭ brata Paŭła i razam z im kinuŭsia z siakieraj na zładziejaŭ. U wyniku hetaha Piotra Pałaščuk atrymaŭ śmiarotnuju ranu ŭ haławu, a Abramowiča ŭ ciažkim stanie adwiaźli ŭ špital. Bazylom i Paŭłam Pałaščukami zaniałasia palicyja.

Nowy pawiet. Jak padajuć hazety ŭ chutkim časie m. Ščučyn, Lidzkaha pawietu maje być pierajmienawana na samadzielny pawiet.

Prociŭ harełki. Hminnaja Rada m. Ružanki Lidzkaha paw. taksama jak i hminnaja Rada ŭ Ščučynie, choča ŭchwalić pastanowu prociŭ pradažy harełki.

Aryšt sekwestratara. Niekalki dzion tamu nazad u Stoŭpcach aryštawali sekwestratara Kazimiera Drazdowiča, jaki narabiŭ škody na stratu Izby Skarbowaj.

Z Wilni.

Praces 28 ch Ad 11 h. m. u Wilenskim Akružnym Sudzie razhladałasia sprawa 28-och padsudnych abwinawačanych u „wywrotowej" dziejnaści ad 1926-h., da lutaha 1928 h. ŭ Dziśnienskim pawiecie. U wyniku hetaha zasudzili 4 asoby, a 24 asoby, prasiadzieŭšyja niawinna pa 13 miesiacaŭ, byli zwolnieny.

Treba adznačyć, što čatyroch uspomnienych čaławiek sud zasudziŭ tolki tady, kali adzin z ich —Žukoŭski dabrawolna pryznaŭsia—pa zakončanym užo śledztwie, — što naležyŭ da K.P.Z.B. Hety ž Žukoŭski aznačyŭ jašče 3 ch ludziej, jak swaich kumpanoŭ pa partyi, jakich taksama zasudzili.

Schod litoŭskaha taw. św. Kazimiera adbyŭsia 10 III. s.h. Za minuły hod było zasnawana 50 nowych addziełaŭ t-wa i prystupiła kala 1000 nowych siabraŭ.

Sud nad tak zw. „Małoj hramadoj" 20 sakawika s. h. u Wilenskim Akružnym Sudzie pačałasia sudowaja rasprawa nad biełaruskaj tak zw. „Małoj Hramadoj".

Abwinawačanych jość 26 asob. z katorych 16 znachodzicca ŭ wastrozie, a 10 na woli. Akt abwinawačańnia askaržaje abwinawačanych u naležańni ich da K. P. Z. B i „Biełaruskaj Sial.-Rab. Hramady" ŭ Dziśnienskim pawiecie. Abwinawačanych baroniać adwakaty: Černichaŭ, Preiss, Kulikoŭski, Petrusewič, Dombroŭski (z Waršawy), Kukiel-Krapoŭski i adwakackija aplikanty: Mincewa, Frydman i inš.

Sprawa praciahniecca niekalki dzion.

Naša pošta.

St. Dziadzioło. — Flirt Wam moža wysłać Kniharnia „Pahonia", Zawalnaja 7, kudy i napišecie.

Majeŭskamu. — Atrymali. Prośbu Wašu spoŭnim i z nastupnaha miesiaca hazetu budziem wysyłać pa dadzienamu adresu.

Łatyškiewiču J. — Karespandencyju Wašu atrymali, dziakujem. Praŭnyja parady damo.

„M. J." — Atrymali, pa mahčymaści pastarajemsia źmiaścić, praŭnyja parady damo.

Banielu. — Hazetu Wam pasyłajem i čakajem padpiski.

Kurcewiču. — Z korespondencyi skarystajem. Bilet wysłali.

Hazetu ad hetaha numaru pasyłajem nastupnym asobam: Dubroŭskamu T., Banielu F., Jałowiku J., Tarasewiču U., Dzikiewiču W., Puzyreŭskamu O., Hutaru P., Bartkiewiču, Jurkiewiču A., Rymšu A., Wałujewiču B.

Redaktar Jan Paźniak. Biel. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia Ludwisarskaja 1 Wydawiec Albin Stepowič.